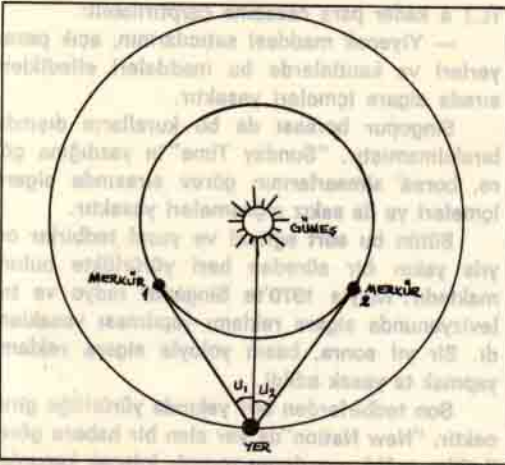

BU AYIN İLGİNÇ GÖK OLAYLARI

İstanbul'dan yazan bir okuyucumuz bu köşeyi biraz daha ilgi çekici hale getirmek için çok yararlı önerilerde bulunmuştur. Bu önerilerin birincisi gezegenlerin koordinatlarını, parlaklıklarını, uzanımlarını ve Dünya'ya olan uzaklıklarını gösteren bir çizelge yayınlanmasıydı. Gelecek sayımızdan itibaren bu çizelgeyi her ay yayınlıyacağız. Yine bu köşede, gözlenebilecek kuyruklu yıldızların zaman ve uzay koordinatlarını vermek isterdik ama bu cisimlerin çoğu çok sönük olduğundan arazi dürbünü ile dahi gözükmez. 10-15 cm çaplı teleskopları olan amatör astronomlar ülkemizde bulunmadığından bu tür bilgileri veremeyi uygun gördük. Yine aynı okuyucumuzdan gelen isteğe uyarak her ay meydana gelecek akan yıldız yağmurları konusunda gerekli bilgileri sizlere aktaracağız. Eylül ayı içerisinde önemli bir akanyıldız yağmuru olmadığını belirtmek isterim. Gökyüzünü uzun süredir süsleyen parlak gezegenlerimiz görünürde Güneş'e çok çok yaklaştığından onları bir iki ay sonra sabahleyin doğu çevresinde görmeye başlayacağız. Bol yıldızlı geceler dileğiyle.

Şekil 1 : Merkür gezegeninin en büyük uzanımları görülmektedir.

1. durumunda Merkür güneşten sonra doğduğu için U₁ açısına Merkür'ün en büyük doğu uzanımı, 2. durumunda ise Güneşten önce doğduğu için U₂ açısına da en büyük batı uzanımı olarak tanımlanır.

Şekil 2.: 20 Eylül akşamı saat 7.30 sularında batı çevresinde Jüpiter Ay'a 4° yaklaşmaktadır. Şekilde bu durum ve diğer gezegenlerin yerleri görülmektedir. Spica parlak bir yıldız olduğu için gösterilmiştir.

3 Eylül : Bugün saat 15 de Ay dolunay evresinde olacaktır.

6 Eylül : Merkür gezegeni bugün saat 7 de en büyük doğu uzanımında bulunacak. Bu durumda güneş battıktan hemen sonra batı çevreni küçük bir dürbünle araştırılırsa gezegen bulunur, çünkü Merkür güneşten en uzak konumda bulunacaktır. Uzanım güneş ve gezegenlerin boyamları arasındaki farktır. Eğer gezegen günlük hareketi sırasında güneşten sonra doğuyor ise doğu, güneşten önce doğuyor ise batı uzanımındadır denir. Başka bir deyişle uzanım, güneşi dünyaya birleştiren doğrultunun, gezegeni dünya'ya birleştiren doğrultu ile yaptığı açıdır. Merkür gezegeni alt gezegenler olduğundan gökyüzünde daima güneşe yakın olur ve bu nedenle en büyük uzanımı 28°'i aşamaz. Bu limit Venüs için 48° dir.

10 Eylül : Bugün saat 20 de ay sondördün evresindedir.

17 Eylül : Bugün saat 15 de ay yeniay evresinde olacaktır.

20 Eylül : Bugün akşam saatlerinde Ay batarken Jüpiter onun 4° güneyinde olacak. Batı çevrenin de Ay, Jüpiter, Saturn ve Mars güzel bir grup oluşturacaklar.

22 Eylül : Bugün saat 17 de Mars gezegeni Ay'ın 5° güneyinde olacak. Hava 2-3 saat sonra kararacağı için bu çifti biraz daha ayırık göreceğiz.

25 Eylül : Bugün saat 07 de Ay ilkördün evresinde olacaktır.

Dr. İ. Ethem Derman